

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Суми, 19 квітня 2019 року)

Суми
2019

*ШИБАЄВА Д. О.
магістрантка ННІП СумДУ*

РОЗВИТОК СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ У СФЕРІ МІГРАЦІЇ

Міграційна політика Європейського союзу (далі – ЄС) становить неабиякий інтерес для України, оскільки ЄС є важливим партнером нашої держави. Крім того, саме в ЄС спрямовується великий міграційний потік наших співвітчизників. На території ЄС, головним чином, в країнах Східної та Південної Європи проживає, працює чи навчається величезна кількість українських громадян. Так, відповідно до офіційних даних Статистичної організації Європейської комісії (Eurostat) на 2013 рік в Німеччині перебувало 153,4 тис. вихідців з України, в Португалії – 44 тис. осіб, в Італії – 192,3 тис. осіб, в Іспанії – 84 тис. осіб в Чехії 107,7 тис. осіб [1]. Уже в 2016 році більшість з майже 3,4 мільйонів нових дозволів на проживання в ЄС була отримана саме українцями (близько 589 тис.). З них майже 83% осіб отримували дозвіл саме в зв'язку з працевлаштуванням.

На нашу думку, прагнення України до інтеграції в ЄС є ще одним аргументом на користь актуальності вивчення правового режиму співробітництва України з ЄС у сфері міграції. Крім іншого, інтеграція до ЄС передбачає адаптацію законодавства у міграційній сфері до європейських стандартів. Це є передумовою більш широкого міжнародного співробітництва та взаємної допомоги, збільшення спроможності українського уряду керувати міграційними процесами.

Ключовим міжнародним документом, який сьогодні регулює специфіку взаємовідносин між нашою державою та ЄС є Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони та ЄС, Європейським

Співтовариством з атомної енергетики та їх державами-членами, з іншої сторони, котра була підписана в 2014 р. [7].

Питанню співробітництва у сфері міграції присвячено ст. 16 Розділу III «Юстиція, свобода, безпека» Угоди про асоціацію Україна-ЄС. Відповідно до цієї статті Сторони підтверджують важливість спільного управління міграційними потоками між їхніми територіями та розвивають всеохоплюючий діалог щодо всіх питань у сфері міграції, зокрема нелегальної міграції, легальної міграції, незаконного переправлення осіб через державний кордон та торгівлі людьми, а також включення проблемних питань у сфері міграції до національних стратегій економічного та соціального розвитку регіонів, звідки походять мігранти. Такий діалог ґрунтується на основоположних принципах солідарності, взаємної довіри, спільної відповідальності та партнерства.

Наприкінці 2001 р. було підписано План дій у галузі юстиції та внутрішніх справ між Україною та ЄС [4]. Стосовно сфери міграції в ньому йшлося про адаптацію законодавства нашої держави та функціонування відповідних органів державної влади до стандартів ЄС, проведення інтенсивнішої інтеграційної політики, здійснення моніторингу міграційних процесів, перш за все нелегальної міграції, співробітництво в сфері реадмісії, продовження діалогу щодо візових питань.

Цілі, переслідувані документом, частково були реалізовані оновленням законодавства про громадянство України, прийняттям у 2002 р. Закону України «Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців» [6], та ратифікацією в 2006 р. Європейської соціальної хартії (переглянутої) [2] з прийняттям відповідного Закону, затвердженням Концепції Державної міграційної політики України [5].

У Концепції були сформовані основні стратегічні курси державної міграційної політики України та шляхи їх реалізації. Проте, на думку відомої української дослідниці з питань міграції

О. Малиновської, даний документ містив чимало вад, зокрема, через відсутність визначення специфіки міграційної ситуації в Україні та обумовлених нею викликів [3].

Наступним етапом у формуванні співробітництва між Україною та ЄС стало погодження у лютому 2005 року Плану спільних дій, котрий передбачав перелік пріоритетів співпраці. Серед них найголовніших визначалися переговори щодо угоди про реадмісію та щодо спрощеного візового режиму між ЄС та Україною. Для реалізації цього плану названі угоди були підписані вже у 2007 році, а з січня 2008 набули чинності.

Угода між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб [7] передбачає взаємні зобов'язання учасників прийняти назад своїх громадян, а також громадян третіх країн та/або осіб без громадянства, котрі незаконно прибули на територію однієї зі сторін чи втратили законні підстави там перебувати. Основною метою такої угоди є спрощення передачі осіб, які порушили умови в'їзду, проживання або перебування у відповідній країні, полегшення транзитного проїзду осіб, котрі не виконують умови, що передбачені для в'їзду та перебування на території нашої держави або однієї з держав-членів ЄС, або припинили такі умови виконувати, запровадження процедури ідентифікації та безпечного і організованого повернення осіб, які не виконують правила згадані вище.

На сучасному етапі спостерігається посилення співробітництва України та ЄС з питань міграції перш за все за допомогою вдосконалення національного законодавства України та реформування його під європейські стандарти. Це безумовно сприятиме збільшенню шансів України на повноцінний вступ в ЄС.

1. Eurostat. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

2. Європейська соціальна хартія від 03 травня 1996 р. / База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/994_062.

3. Малиновська. О. А. Щодо необхідності розробки і затвердження нової редакції Концепції державної міграційної політики України. Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1762>.
4. План дій Європейського союзу в галузі юстиції та внутрішніх справ від 12 грудня 2001 / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/994_494
5. Про Концепцію державної міграційної політики: Указ Президента України №622/2011 від 30 травня 2011 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/622/2011>
6. Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців: Закон України №2942-III від 10 січня 2002 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2942-14>
7. Угода між Україною та Європейським співтовариством про реадмісію осіб від 18 червня 2007 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/994_851 (Дата звернення 14.05.2019)
8. Угода про асоціацію між Україною з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергетики та їх державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011. (Дата звернення 14.05.2019)